

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

13 april 2004

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heer Gilbert Van Baelen, mevrouw Margriet Hermans en de
heren Frans Ramon, Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke en Dirk De Cock –**

**houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997
en de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs,
wat betreft het vreemdetalenonderwijs in het gewoon basisonderwijs**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Frans Ramon**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heren Karlos Callens, Julien Demeulenaere, Gilbert Van Baelen, mevrouw Erna Van Wauwe ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van Hauthem ;

mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Frans De Cock, André Denys, Cis Schepens, Bob Verstraete ;

mevrouw Marijke Dillen, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Roland Van Goethem ;

de heren Lucien Suykens, Robert Voorhamme ;

de heer Kris Van Dijck.

INHOUD

	Blz.
I. TOELICHTING DOOR DE HEER GILBERT VAN BAELEN, INDIENER	4
II. ALGEMENE BESPREKING	4
III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING	5
IV. EINDSTEMMING	6
TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE	7
Bijlage : Advies van de Vlaamse onderwijsraad over het voorstel van decreet betreffende vreemde talenonderricht in het gewoon basisonderwijs	9

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak op 30 maart 2004 het voorstel van decreet van de heer Gilbert Van Baelen, mevrouw Margriet Hermans en de heren Frans Ramon, Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke en Dirk De Cock houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wat betreft het vreemdetalenonderwijs in het gewoon basisonderwijs.

I. TOELICHTING DOOR DE HEER GILBERT VAN BAELEN, INDIENER

De heer *Gilbert Van Baelen* verklaart dat het voorstel van decreet het leergebied Frans verplicht maakt vanaf het vijfde leerjaar gewoon lager onderwijs. Voor de gemeenten met een speciaal statuut (Brussel, de faciliteitengemeenten, rand- en taalgrensgemeenten) blijft de speciale regeling van kracht.

Bovendien maakt het voorstel van decreet taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands vanaf het begin van het gewoon basisonderwijs, dus ook in het gewoon kleuteronderwijs, mogelijk. Indien een taalinitiatie wordt aangeboden, moet het in de eerste plaats gaan om taalinitiatie in het Frans. Pas in tweede instantie kan een andere taal worden aangeboden.

Tot slot bepaalt dit voorstel van decreet dat elk schoolbestuur zelf beslist over de invulling van het facultatieve vreemdetalenonderwijs, waarbij rekening wordt gehouden met de inspraakorganen.

De aanleiding voor dit voorstel van decreet vormen de talrijke acties van de afgelopen jaren, vooral vanuit de Europese unie, om het leren van talen vanaf een zo jong mogelijke leeftijd te verbeteren.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat men een vreemde taal zo vroeg mogelijk aanleert, dan wel vanaf de leeftijd van 10 à 11 jaar. De toenmalige pedagogen die indertijd pleitten om Frans in te voeren vanaf het vijfde leerjaar lager onderwijs, hebben zich daarop gesteund.

Inmiddels werden er een aantal experimenten in het onderwijs opgezet, werden er in de commissie Onderwijs heel wat vragen gesteld en organiseerde de commissie in maart 2003 een hoorzitting (*Parl. St. Vl. Parl. 2002-2003, nr. 1621/1*) over deze problematiek. Op die hoorzitting pleitten de sprekers voor meer experimenten en voor een ruimere in-

vulling dan louter vanuit een functionele vaardigheid van het taalonderwijs. Kinderen moeten leren lezen, spreken, luisteren en eventueel schrijven in een vreemde taal, maar vooral de belevingswereld ervan leren kennen.

Sommigen, aldus de heer Van Baelen, vergelijken taalinitiatie met zweminitiatie. Het komt er bij zweminitiatie niet op aan om te kunnen zwemmen, maar om zich goed en veilig te voelen in het water. Het zorgt voor een aantal belangrijke voorwaarden waardoor leren zwemmen later gemakkelijker gaat. Zo kan men taalinitiatie ook zien. Het gaat dan ook om het aankweken van een attitude, om het verkennen van de wereld buiten de eigen taalgrenzen, om het stimuleren van het verlangen om talen te leren, om het verhogen van het zelfvertrouwen van de leerling.

Het advies van de Vlaamse Onderwijsraad dat op eigen initiatief werd gegeven (zie bijlage), vermeldt voor wat de facultatieve invoering van taalinitiatie betreft, de vrees voor een concurrentie tussen de scholen. Hij verwijst naar onderzoek dat aantoonde dat in Duitsland, Nederland, Oostenrijk en de Scandinavische landen, waar men eveneens met een vrijwillige invoering tewerk ging en waar eveneens de vrees voor concurrentie bestond, dit niet heeft gespeeld. Het is niet zo dat daar alleen de 'betere' scholen wel taalinitiatie aanboden en andere scholen niet.

Tot slot wijst de heer Van Baelen erop dat na invoering van dit decreet op middellange termijn in ieder geval een evaluatie nodig zal zijn. Men stelt evenwel nu reeds vast dat heel wat scholen positief reageren op de mogelijkheid om taalinitiatie in te voeren.

Voor wat de vorming van de leerkrachten betreft, heeft mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, beloofd in de nascholing van de leerkrachten de nodige ruimte daartoe te creëren.

II. ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw *Brigitte Grouwels* stelt dat het voorliggende voorstel van decreet omwille van federale wetgeving en de Grondwet niet van toepassing kan zijn op Brussel en de gemeenten met speciaal taalstatuut. Toch hoopt zij dat er voldoende ruimte wordt geschapen om via soepele experimenten en projecten taalonderricht te kunnen voorzien in deze gebieden.

De heer *Gilbert Van Baelen* antwoordt dat het voorstel van decreet niets kan wijzigen aan de taalwetgeving. De scholen in Brussel e.d. hebben wel de mogelijkheid om vanaf het kleuteronderwijs taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands aan te bieden.

De heer *Gilbert Vanleenhove* steunt met zijn fractie het voorstel van decreet omdat taalinitiatie geen onderwijs als dusdanig vormt.

Hij wijst er wel op dat niet iedereen die taalinitiatie kan geven. Men zal een minimum aan bekwaamheid en vaardigheid nodig hebben om dit te kunnen aanbieden. Heel wat leerkrachten in het kleuter- en basisonderwijs beschikken niet over die noodzakelijke vaardigheden.

Bovendien begrijpt hij de vrees van de VLOR waar zij wijzen op het gevaar voor concurrentie tussen de scholen. Dit moet in ieder geval worden bewaakt. In die zin heeft hij een amendement ingediend dat de onderwijsinspectie de opdracht geeft te waken over een kwaliteitsvolle invulling van de taalinitiatie, maar ook over de pedagogisch-didactische bekwaamheid van de leerkrachten die deze taalinitiatieven verstrekken. De onderwijsinspectie doet dit uiteraard voor alle vakken, maar door het expliciet in het decreet op te nemen, toont men aan dat dit niet een experiment omwille van het experiment is.

Hij vervolgt dat met dit decreet Frans verplicht wordt vanaf het vijfde leerjaar lager onderwijs en dat taalinitiatie in alle jaren mogelijk wordt. Een dergelijke onderwijsvernieuwing vraagt een grondige voorbereiding. De ingangsdatum van 1 september 2004 geeft te weinig tijd om dit te doen. Daarom stelt hij via amendement voor de ingangsdatum met 1 jaar te verlengen. Bovendien kan juist de snelheid waarmee een en ander moet worden ingevuld, een concurrentiemiddel worden tussen de scholen. Dit moet zeker worden vermeden.

Een derde amendement van de heer Vanleenhove strekt ertoe dat Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur, OETC, niet in het gedrang mag komen vermits het decreet Frans altijd als tweede taal voorschrijft.

De heer *Gilbert Van Baelen* gaat akkoord met het amendement om extra te onderstrepen dat OETC niet verwaarloosd mag worden.

Hij is het ook eens met de specifieke toevoeging van de opdracht van de onderwijsinspectie vermits het gaat om een output-controle.

Voor wat het verlaten van de ingangsdatum betreft, gaat hij niet akkoord. Er is op de eerste plaats het aspect van vrijwilligheid. Scholen zijn niet verplicht hierin mee te gaan.

Op de tweede plaats verwacht hij dat niet veel scholen vanaf 1 september 2004 dit decreet reeds zullen toepassen. Volgens hem zullen wel die scholen die reeds taalinitiatie geven, de kans grijpen om dit te integreren in de lessen. Deze scholen moeten de mogelijkheid krijgen om vanaf 1 september 2004 daarmee te starten. Bovendien zullen zij aandacht hebben voor de pedagogisch-didactische kwaliteit van degene die de taalinitiatie zal geven. Het decreet vermeldt ook dat het schoolbestuur beslist over de invoering. Een schoolbestuur zal dergelijke beslissingen nooit vrijblijvend nemen, maar zorgen voor een kwalitatieve invulling.

De heer *Gilbert Vanleenhove* reageert dat hij zich kan terugvinden in de reactie van de heer Van Baelen en trekt daarop zijn amendement m.b.t. de ingangsdatum in.

De heer *Julien Librecht* steunt met zijn fractie het idee van taalinitiatie op jonge leeftijd. De bezwaren die hij heeft, vindt hij beantwoord in de amendementen van de CD&V-fractie. Daarom zal zijn fractie het voorstel van decreet mee goedkeuren.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

De amendementen bij dit voorstel van decreet zijn opgenomen in *Parl. St.* VI. Parl. 2003-2004, nr. 2128/2.

Artikel 1

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt unaniem aangenomen met 10 stemmen.

Artikel 2

De heren Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwerkerke, Frans Ramon en Dirk De Cock dienen een amendement in dat ertoe strekt dit artikel te vervangen door wat volgt (amendement nr. 1) :

“Artikel 2

Artikel 43 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel 43

§ 1. Het leergebied Frans is verplicht in het vijfde en zesde jaar gewoon lager onderwijs.

§ 2. Taalinitiaties in een andere taal dan het Nederlands behoren facultatief tot het onderwijsaanbod van het gewoon basisonderwijs.

Indien een in het eerste lid bedoelde taalinitiatie wordt georganiseerd, wordt eerst taalinitiatie in het Frans aangeboden.

Voor de toepassing van deze paragraaf wordt “Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur” niet beschouwd als taalinitiatie.

§ 3. Het in § 2 bedoelde aanbod wordt bepaald door het schoolbestuur met toepassing van de regelgeving inzake participatie.

§ 4. De onderwijsinspectie waakt over een kwaliteitsvolle invulling van de taalinitiatie.”.

De heer *Gilbert Van Baelen* licht toe dat dit amendement de bedoeling heeft het oorspronkelijk ingediende voorstel te hernemen. Bijkomend worden twee elementen toegevoegd die tegemoet komen aan de bekommernissen van de amendementen van de heer *Vanleenhove* (amendementen nr. 2 en 3), maar juridisch correcter worden opgenomen.

In § 2 wordt een derde lid toegevoegd waarbij wordt verduidelijkt dat indien een schoolbestuur OETC inricht, het niet eerst gebonden is aan de regel dat eerst taalinitiatie Frans moet worden georganiseerd. OETC kadert in de Europese richtlijn ter zake. Het wordt georganiseerd door de respectieve ambassades, op vraag van ouders. Deze ambassades stellen de betrokken leerkrachten aan voor een periode van maximum 6 jaar. De ambassades bezoldigen deze leerkrachten ook.

In een toegevoegde § 4 wordt aan de inspectie een bewakingsopdracht toegewezen.

Daarop trekt de heer *Gilbert Vanleenhove* de amendementen nr. 2 en 3 in.

Het amendement-Van Baelen en het aldus geamendeerde artikel worden unaniem aangenomen met 10 stemmen.

Artikel 3

Een amendement van de heren *Gilbert Van Baelen*, *André Van Nieuwkerke*, *Frans Ramon* en *Dirk De Cock* strekt ertoe dit artikel te schrappen (amendement nr. 4).

De heer *Gilbert Van Baelen* licht toe dat de decreetgever niet kan raken aan de taalwetgeving, wat ook nooit de bedoeling is geweest van de indieners.

Het amendement wordt unaniem aangenomen met 10 stemmen. Daardoor wordt artikel 3 geschrapt en wordt het opschrift van het voorstel van decreet aangepast.

Artikel 4
(vernummerd artikel 3)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt unaniem aangenomen met 10 stemmen.

IV. EINDSTEMMING

Het geamendeerde voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wat betreft het vreemdetalenonderwijs in het gewoon basisonderwijs wordt unaniem aangenomen met 10 stemmen.

De verslaggever,

Frans RAMON

De voorzitter,

Gilbert VANLEENHOVE

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE**Voorstel van decreet****houdende wijziging van het decreet
basisonderwijs van 25 februari 1997
wat betreft het vreemdetalenonderwijs
in het gewoon basisonderwijs**

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Artikel 43 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wordt vervangen door wat volgt :

“Artikel 43

§ 1. Het leergebied Frans is verplicht in het vijfde en zesde jaar gewoon lager onderwijs.

§ 2. Taalinitiaties in een andere taal dan het Nederlands behoren facultatief tot het onderwijsaanbod van het gewoon basisonderwijs.

Indien een in het eerste lid bedoelde taalinitiatie wordt georganiseerd, wordt eerst taalinitiatie in het Frans aangeboden.

Voor de toepassing van deze paragraaf wordt “Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur” niet beschouwd als taalinitiatie.

§ 3. Het in § 2 bedoelde aanbod wordt bepaald door het schoolbestuur met toepassing van de regelgeving inzake participatie.

§ 4. De onderwijsinspectie waakt over een kwaliteitsvolle invulling van de taalinitiatie.”.

Artikel 3

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2004.

BIJLAGE

Advies van de Vlaamse onderwijsraad over het voorstel van decreet
betreffende vreemde talenonderricht in het gewoon basisonderwijs

Vlaamse Onderwijsraad
Leuvenseplein 4
1000 Brussel

Raad Basisonderwijs
18 februari 2004
RBO/PCA/ADV/006

Advies over het voorstel van decreet betreffende vreemde talenonderricht in het gewoon basisonderwijs

1 Situering

De Raad Basisonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad geeft een advies op eigen initiatief over het voorstel van decreet betreffende vreemde talenonderricht in het gewoon basisonderwijs, dat op 11 februari 2004 in het Vlaams parlement werd ingediend. De indieners verwijzen naar de oproep van de staatshoofden en regeringsleiders van maart 2002 tijdens de Europese Raad van Barcelona.

De raad zal in de nabije toekomst een uitgebreid en grondig advies uitbrengen over de invoering van tweede taalonderwijs in het basisonderwijs. Dit beperkt advies is hierop geen voorafname. Het bevat alleen die elementen die relevant zijn voor het summiere voorstel van decreet dat nu voorligt.

De Raad Basisonderwijs keurde dit advies eenparig goed in aanwezigheid van 19 leden. Eén lid onthield zich bij de stemming.

2 Advies

2.1 Inleiding

Het voorstel vervangt artikel 43 van het decreet basisonderwijs⁽¹⁾. Het verplicht het leergebied Frans in het vijfde en zesde jaar van het gewoon lager onderwijs en het biedt de gewone basisscholen de mogelijkheid om taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands aan te bieden, met voorrang voor taalinitiatie in het Frans.

De Raad Basisonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad vindt een levenslange ontwikkeling van de meertaligheid van de Vlamingen erg belangrijk en sluit zich aan bij de overtuiging dat het basisonderwijs de fundamenteën moet leggen voor deze ontwikkeling.

Vanuit die bezorgdheid heeft de Vlor op 12 en 13 februari 2004 in het kader van een probleemverkenning, een seminarie georganiseerd met een brede waaier van deskundigen en de leden van het bureau van de Raad Basisonderwijs. Deze probleemverkenning zal uiteindelijk resulteren in een uitgebreid en grondig advies van de Vlaamse Onderwijsraad over tweede taalonderwijs in het basisonderwijs.

De Vlor betreurt dat het voorstel dat nu voorligt tot stand is gekomen zonder overleg tussen de verschillende partners die het op het terrein moeten waarmaken.

¹ Decreet basisonderwijs, 25/02/97, (BS 17/04/97), "Art. 43. In toepassing van de artikelen 9 en 10 van de wet van 30 juli 1963 houdende de taalregeling in het onderwijs en conform artikel 7 van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van talen in bestuurszaken behoort het leergebied Frans naargelang van het geval, facultatief of verplicht, tot het onderwijsaanbod van het lager onderwijs.

De Vlor vindt het noodzakelijk om dit voorstel van decreet en de wijze van invoering te toetsen aan de taalwetgeving.

De voorrang voor een bepaalde taal, in dit geval het Frans, en de verplichte invoering van Frans in het vijfde en zesde jaar van het basisonderwijs, moeten bovendien passen in een brede visie op taalbeleid in onze scholen. Deze visie ontbreekt nu volledig.

2.2 Facultatieve invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands

Volgens de Raad Basisonderwijs kan taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs zinvol zijn. Maar de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs is een onderwijsvernieuwing die alleen effectief kan zijn, indien zij ingebed is in een reeks van begeleidende maatregelen:

- 1 Een onderwijsvernieuwing met zoveel impact op het curriculum van het basisonderwijs vraagt een grondige voorbereiding. Een invoering vanaf 1 september 2004 geeft onvoldoende tijd aan de scholen en aan de onderwijsbegeleiding om deze vernieuwing voor te bereiden. Bij de voorbereiding van de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs moet een antwoord gezocht worden op vragen zoals:
 - wat zijn de gevolgen van een facultatieve versus een verplichte invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs?
 - hoe voorkomen we dualisering en concurrentie tussen scholen bij de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs?
 - hoe gaan we bij de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs om met kinderen met leerproblemen?
- 2 Een dergelijke onderwijsvernieuwing vraagt een gesystematiseerde, gefaseerde en gestructureerde invoering. Omwille van het gebrek aan een implementatiestrategie zou het voorstel voor gevolg kunnen hebben dat scholen na één of enkele schooljaren afhaken. Hierdoor gaan alle inspanningen teloor en wordt de mogelijkheid tot een meer systematische invoering voor jaren gehypothecerd.
- 3 De raad vreest dat scholen, onder druk van de ouders, vanaf 1 september 2004 hals over kop taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands zullen aanbieden en dit aanbod als een argument zullen gebruiken in de concurrentie tussen scholen.
- 4 Een onderwijsvernieuwing als deze vraagt een intensieve ondersteuning van de betrokken leerkrachten en schoolteams. Het beperkt budget, voorzien in de nascholingsthema's van de overheid, volstaat hier helemaal niet.
- 5 De effectiviteit van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands is in heel grote mate afhankelijk van de continuïteit in het aanbod. Taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands moet passen in een traject van in het basisonderwijs tot aan het einde van het secundair onderwijs, met duidelijke doelstellingen op lange termijn. Het voorstel van decreet voorziet op dit vlak niets. Op die manier hebben ouders geen enkele garantie op het vlak van de kwaliteit van het aanbod.
- 6 De invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands vraagt zeer veel bijkomende inspanningen van de leerkrachten die ermee worden belast, van het hele schoolteam en van de ouders.

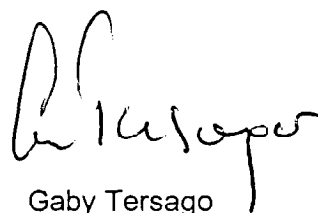
- 7 Niet alle beginnende leerkrachten beschikken over de nodige competenties om taalinitiatie te geven in een andere taal dan het Nederlands.
- 8 Het voorstel zegt niets over de bekwaamheidsbewijzen waarover een leerkracht moet beschikken om taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands te geven.
- 9 De Vlor vraagt zich af wat de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands voor gevolg heeft op de rest van het curriculum. Ook op dit punt laat het voorstel de scholen in het ongewisse.
- 10 Een thuistaal, zoals in OETC, is niet meer mogelijk, zonder meteen ook taalinitiatie in het Frans aan te bieden.

2.3 Conclusie

Ondanks zijn overtuiging dat het basisonderwijs de fundamenteen moet leggen voor een levenslange ontwikkeling van meertaligheid bij de Vlamingen, vindt de Raad Basisonderwijs om de hierboven opgesomde redenen, dat een invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs en de verplichting van het leergebied Frans in het vijfde en zesde jaar in deze vorm, te weinig garanties biedt voor een kwaliteitsvol onderwijs.

Dirk Piqueur
secretaris

Gaby Tersago
voorzitter